

Yashil

IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

2
0
2
4

No 3

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

74-91 xalqaro daraja
ISSN: 2992-8982

Yashil

IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Elektron nashr. 1052 sahifa.

E'lon qilishga 2024-yil 30-martda ruxsat etildi.

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston fanlar akademiyasi akademigi
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, t.f.d., prof., O'zR Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vaziri
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, i.f.d., O'zR Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vaziri o'rinbosari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, i.f.d., prof., O'zR Oliy Majlisi qonunchilik palatasi deputati
Axmedov Sayfullo Normatovich i.f.n., professor, MIM akademiyasi rektori
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, i.f.d., prof., TDIU YoMMMIB birinchi prorektori
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, i.f.d., prof., TDIU Ilmiy ishlar va innovatsiyalar bo'yicha prorektori
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, i.f.d., prof., "O'IRIAM" ilmiy tadqiqot markazi direktori – prorektor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, i.f.d., TMI professori
Samadov Asqarjon Nishonovich, i.f.n., TDIU professori
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, t.f.d., Rossiya xalqlar do'stligi universiteti professori
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, i.f.d., prof., Xalqaro "Nordik" universiteti rektori
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, f.f.d., TDIU professori
Axmedov Ikrom Akramovich, i.f.d. TDIU professori
Po'latov Baxtiyor Alimovich, t.f.d., profesor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, i.f.d., TDIU professori
Isakov Janabay Yakubbayevich, i.f.d., TDIU professori
Musyeva Shoira Azimovna, SamDu IS instituti professori
Axmedov Javohir Jamolovich, i.f.f.d., "El-yurt umidi" jamg'armasi ijrochi direktori o'rinbosari
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, t.f.f.d., TAQU katta o'qituvchisi
Xalikov Suyun Ravshanovich, i. f. n., TDAU dotsenti
Kamilova Iroda Xusniddinovna, i.f.f.d., TDIU dotsenti
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, i.f.f.d., TDIU dotsenti
Rustamov Ilhomiddin, f.f.n., Farg'ona davlat universiteti dotsenti
Fayziyev Oybek Raximovich, i.f.f.d. (PhD), Alfraganus universiteti dotsenti
Sevil Piriyeva Karaman, PhD, Turkiya Anqara universiteti doktoranti
Mirzaliyev Sanjar Maxamatjon o'g'li, TDIU mustaqil tadqiqotchisi
Utayev Uktam Choriyevich, O'zR Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farxod, O'zR Bosh prokuraturasi iqtisodiy jinoyatlarga qarshi kurashish departamenti bo'limi boshlig'i
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, TDIU katta o'qituvchisi

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, i.f.d, TDIU dotsenti
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, i.f.f.d, TDIU dotsenti
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, i.f.d., TMI dotsenti
Babayeva Zuhra Yuldashevna, TDIU mustaqil tadqiqotchisi

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

MUNDARIJA

Экологические и альтернативные заполнители для бетона в условиях Узбекистана.....	10
Акрамов Хуснитдин Ахрарович, Тохилов Жалолиддин Очилов, Самадов Хомид Самандарович	
Investition marketingni rivojlantirish asosida mintaq investitsiya jozibadorligini oshirish	16
Ahmedov Alim Babaniyazovich	
O'zbekistonda yashil budjetlashtirish, energiya samaradorligi va issiqxona gazlari emissiyasi.....	22
Pulatov Dilshod Haqberdiyevich, Quliyev Ulug'bek Mirzayevich, Mamanov Alisher	
Development of the Digital Economy as a Trigger of the Economic Growth of the New Uzbekistan.....	28
Luiza Sayfullonova Makhmutkhodjaeva, Umarova Shahnoza Akbarovna	
Oliy o'quv yurtlarida matematik statistikani o'qitishning xususiyatlari	34
Shamsiyev Damin Najmiddinovich, Aymatova Farida Xo'razovna	
Turizm tadbirkorlikning o'ziga xos xususiyatlari	37
Mardonova Dilafuz Kosimovna	
Oziq-ovqat xavfsizligi ta'minoti: O'zbekistonda mayonez importini notarif tartibga solish va ichki ishlab chiqarishni rivojlantirish istiqbollari.....	41
Muratova Shohista Nimatullayevna, Nomozov Azizbek Xayrulla o'g'li	
Mamlakatimizga xorijiy investitsiyalarni jalb etishda qimmatli qog'ozlar bozorining o'rni va roli	46
Akramov Azamat Ramziddinovich	
Mamlakatning iqtisodiy va ekologik rivojlanishida elektromobil sanoatini rivojlantirishning ahamiyati	53
Iminov Mahmudjon Azimjon o'g'li	
Hududiy eksport salohiyatini oshirishning marketing strategiyasi.....	60
Jiyamuratov Rustam Nuridinovich	
Turistik kompaniyalar moliyaviy barqarorligini baholash usullarini takomillashtirish kompaniya moliyaviy barqarorligini ta'minlashning muhim mezonini.....	65
Jo'rayev Behzod Nuraliyevich	
Iste'molchilarni xulq-atvori modellari asosida marketing strategiyalarini shakllantirish.....	70
Kutbitdinova Moxigul Inoyatovna	
Hisob siyosati va unda biologik aktivlar hisobini yoritib berish tartibini takomillashtirish	75
Mirzayeva Nargiza Batirovna	
Mamlakat iqtisodiyotini rivojlantirishda investitsiyalarning o'rni.....	80
Otajonova Charosxon Polvonquli qizi	
Innovatsion menejment va raqamli transformatsiyalarni joriy etishning metodologik asoslari.....	84
Quldoshev Asliddin Tursunovich	
Strategik boshqaruvda xususiy kapital samaradorligini baholash.....	89
Nasriyeva Zebiniso A'zam kizi, Mavlyanova Dilobar Maxkamovna	
Mintaqalarni innovatsion rivojlantirish istiqbollari tashkiliy tuzilmalarini takomillashtirishni boshqarish yo'llari	100
Xodjamuratova Gulbaxar Yuldashevna	
Meva-sabzavot eksporti barqarorligini ta'minlashning ekonometrik tahlili	105
Shamsiyeva Feruza Muratxodjayevna	
Зарубежный опыт активизации экономической активности домохозяйств.....	111
Бердиев Гайрат Ибрагимович, Маликова Севинч Телман кизи, Люсиков Артемий Александрович	
The Impact of Foreign Direct Investment on Economic Growth: A Case Study of Uzbekistan.....	116
Abdulla Ibragimov, Keldiyorov Shakhriyor Ilyos O'g'li	
Mintaqada sanoat ishlab chiqarish rivojlanishining kambag'allikni qisqartirishdagi ahamiyati	121
Abdullayev Habibullo Asadulla o'g'li	
Global iqtisodiyot sharoitida islom moliyasi mezon va tartiblarini joriy etishdagi muammolar va yechimlar	125
Abduvosidova Gulandom Abdurashid qizi	
Amerika Qo'shma Shtatlari tajribasida biznes subyektlarini toifalarga ajratish amaliyotining xususiyatlari	131
Akobirola Nodira Najmiddin qizi	
O'zbekiston Respublikasida qishloq xo'jaligini innovatsion rivojlanish yo'llari.....	135
Axmedova Nafisa Amiriddin qizi	
Strategic directions of integration of Uzbekistan into the international hospitality industry	140
Bekmurodova Laylo Tursunmamatovna	
Surxondaryo viloyatida parrandachilikni rivojlantirish ko'rsatkichlarini prognozlash va modellashtirish.....	144
Bobomuratov Imomqul Islamovich	
Mamlakatimizda chorvachilik mahsulotlarini yetishtirishning hozirgi holati va uning tahlili.....	149
Talipova Dilfuza Nabiyevena	
Agrar soha korxonalarining moliyaviy qo'llab-quvvatlash tizimini takomillashtirish.....	154
Erkinxojiyev Ismoiljon Ikromjon o'g'li	

Analysis of the Influence of Macroeconomic Indicators on State Budget Tax Revenue	158
Meyliev O. R., Gofurova K.	
Mahalliy budjet xarajatlarini hududlar ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishiga ta'siri	166
Hazratqulov Shahboz Boboqul o'g'li	
Influence of Digital Technologies on Economic Growth of the Republic of Uzbekistan.....	170
Igamberdiyeva Kunduz Ergashevna	
Transmilliy kompaniyalarning tashqi bozorlar uchun marketing strategiyalari va marketing tadqiqotlarini o'tkazish amaliyoti	174
Jo'rayeva Zilola Turobovna, Saidova Dilnozaxon Odiljon qizi	
Tijorat banklari tomonidan investitsiya loyihalarini moliyalashni rivojlantirish imkoniyatlari.....	178
Kamilova Iroda Xusniddinovna	
Korxonalarda inqirozga qarshi moliyaviy boshqaruv tizimini takomillashtirish	183
Latipova Shaxnoza Maxmudovna	
Tijorat banklari faoliyatida onlayn tizimlarining tutgan o'rni va ularning rivojlanishi.....	188
Raxmataliyev Muzaffar Eshdavlato'vich	
Aholi farovonligini oshirishda tadbirkorlik faoliyatining ta'sirini baholashning nazariy asoslari	194
Fayziyeva Dilsuz Bahodirovna	
O'zbekiston Respublikasini "yashil" iqtisodiyotga o'tish samaradorligini oshirish.....	200
Mirzayev Bexruz Abdulla o'g'li	
Andijon viloyatida kambag'allik darajasini qisqarishiga ta'sir etuvchi ko'rsatkichlar	214
Musaeva Ziyoda Allayarovna	
O'zbekiston Respublikasi qishloq xo'jaligi eksportida marketing muammolari	218
Musyeva Shoirazimovna, Agzamov Avazxon Talgatovich	
Respublikamizda parranda bosh sonining hozirgi holati va uning istiqbollari.....	223
Akramova Nargiza Axrorovna	
Menejmentda ishbilarmonlik kommunikatsiyalaridan foydalanishda optimal strategiyalarini qo'llash shart-sharoitlari.....	227
Narzullayeva Gulchehra Salimovna, Shadiyeva Madina Djaloliddin qizi	
Raqamlashtirish sharoitida innovatsion faoliyatning o'ziga xos xususiyatlari	231
Nazarova Latofat Toirjon qizi	
O'zbekistonda masofaviy bank xizmatlarini rivojlantirishdagi muammolar va ularni bartaraf etish yo'llari.....	235
Nurmuxammedov Matlab Yunusovich	
Davlat aktivlarini samarali boshqarish hamda nazorat qilishni takomillashtirish.....	240
Mirzayev O., Nazarov G'ayrat Olim o'g'li	
Talabalarning oilali bo'lishiga ta'sir etuvchi omillarga iqtisodiy baholashda yangicha yondashuv.....	246
O. U. Shomurodov, Z. U. Uroqov, A. T. Ablahatov, A. A. Suyarov, J. S. Urazov	
Methodological Aspects for Branding in Private Schools.....	251
Odilova Sitora Sayfitdin qizi	
Совершенствование процедуры оценки эффективности и результативности расходов государственного сектора.....	256
Олимов Элёр Фазлиддин угли, Искандаров Суннатилло Бахриддин угли	
Logistika xizmatlari samaradorligini oshirishda blokcheyn texnologiyalardan foydalanish	261
Rajabov Orzujon Mamasoliyevich	
Markaziy Osiyoda energetika bozorini rivojlantirishning kelgusi istiqboli va imkoniyatlari.....	267
Saidov Mash'al Samadovich, Umarova Irodaxon Nuraliyevna	
Mamlakat iqtisodiyotini rivojlantirishda sug'urta bozorining innovatsion usullaridan foydalanishning konseptual asoslari	275
Narzullayeva Gulchehra Salimovna, Saidova Dilnozaxon Odiljon qizi	
Oliy ta'limda boshqaruv strategiyalari va ularni amalga oshirish mexanizmi.....	279
Saidqulova Furuza Farmonovna	
Jismoniy shaxslardan olinadigan daromadlarini soliqqa tortishning o'ziga xos xususiyatlari	283
Salimov Sherzod Baxtiyorovich	
O'zbekiston Respublikasidagi mavjud suv resurslarining iqtisodiy holati tahlili	288
Shanazarova Gulyora Baxtiyarovna	
Tijorat banklari kredit risklarini kamaytirish yo'llari.....	294
Tulkinova Maftuna Anvarbek qizi	
The use of Intellectual Systems in the Improvement of the Educational Process Management System in Higher Educational Institutions	303
Umarova Dilfuza Rakhmatilla qizi	
Oliy ta'lim tizimida yangi iqtisodiy mexanizmlarni shakllantirish.....	307
Xakimov Dilshodjon Rahmonaliyevich	
Global iqtisodiy sharoitida moliyaviy hisobotlar auditida muhimlikni baholashni xalqaro stanadartlar asosida takomillashtirish	311
Xasanova Nasiba Tolliboy qizi	

Qurilish materiallari sanoatida innovatsion klasterlarni tashkil etish istiqbollari.....	314
Yuldasheva Kamola Miraliyevna	
Oliy ta'lim muassasalarida gibril bulut xizmat modelini qo'llash mexanizmini ishlab chiqish	319
Zaripov Bahodir Bobomurod o'g'li	
Роль инвестиций в ситеме железнодорожного транспорта в Республике Узбекистан	325
Акбарова Лайло Упашевна	
Gidrotexnik inshootlar betonlarini samaradorligini tahlil qilish va oshirish natijalari	330
Asqarov B. A., Karimov M. U., Xolmirzayev S.T., Obidjonov J. T.	
Maxsus iqtisodiy zonalar hududiga jalb etilgan investitsiyalar to'g'risida	334
Davlayev G'olib Ashurovich	
Yangi xizmat turi xizmatlar sohasini innovatsion boshqarishning metodologiyasi	337
Djurayeva Dilnoza Davron qizi	
Mintaqalar innovatsion salohiyatini baholashning uslubiy yondashuvlari.....	343
J. A. Ismatullayev, D. X. O'rinov	
Milliy qayta sug'urtalovchilarning xalqaro sug'urta bozoriga kirib borishi va kutilayotgan xavf-xatarlar	348
Jorabayev Jasur Abduraxmanovich	
Moliyaviy hisobotning xalqaro standartlari asosida tovarlar auditi natijalarini auditorlik hisobotida aks ettirish tartibi	354
Ibragimov M. M., Ergashev O. F.	
Turistik destinatsiyalarni tashkil etish va rivojlantirishning xorijiy tajribalari	358
Karimov Anvar Aktam o'g'li	
Jismoniy shaxslarning mol-mulk va yer soliqlarini hisoblash va undirish samaradorligini oshirish yo'llari.....	362
Qurbonov Muxiddin Abdullayevich	
Iqtisodiy xavfsizlikning institutsional tizimini tadqiq etishga uslubiy yondashuvlar.....	367
Mamatov Axmetjon Atajanovich, Allaberganov Zakir Gayibovich	
Davlatning iqtisodiy xavfsizligini ta'minlashning nazariy jihatlarlari	373
Mamatov Mamajan Axmadjonovich	
Paxta-to'qimachilik klasterlari eksport faoliyatini rivojlantirishning xorij tajribasi.....	380
Mansurov Saidxo'ja Kamalovich	
Korxonalar raqobatbardoshligini oshirish muammolari va dolzarb vazifalari	386
Musyeva Shoirazimovna	
Устойчивый и инклюзивный рост: взаимосвязь экономического прогресса с социальным равенством и экологическим управлением	390
Нодирбек Холбаев	
Mintaqalarni investitsion jozibadorligini taraqqiyot strategiyasiga ta'sirini statistik baholash.....	396
Nuriddinov Zufar Akbarovich	
Финансирование каракулеводства: преодоление финансовых вызовов в пустынных регионах Узбекистана	402
Нуриллаев Жамолiddин Ярашев	
O'zbekiston investitsiya muhitini yanada yaxshilash va uning jozibadorligini oshirish.....	408
Oybek Elmuratov	
Intellectual mulkning iqtisodiy mazmuni va tarixiy rivojlanish bosqichlari	411
Maxmudova Nargiza Davlat qizi	
Implementation and use of Digital Technologies in Logistics Abstract.....	416
Kushakova Mamura, Koshakova Mukhlisa Surat qizi	
Innovatsion iqtisodiyot tushunchasining mazmun mohiyati	421
Abduqaxorov Bekzod O'tkir o'g'li	
Raqamlashtirish iqtisodiy o'sish va raqobatbardoshligini oshirish omili sifatida.....	426
Mamajonova Durdonahon Mamaruzi qizi	
O'zbekistonda tashqi savdoni notarif usullar orqali tartibga solishning mamlakat iqtisodiyotiga ta'siri.....	431
Norqobilov Akobir Iso o'g'li	
Инновационные методы переработки горных отходов для экологической устойчивости в Узбекистане	437
Аскарлов Бахтиер Аскарлов, Собирова Мукаддас Хамидуллаева	
Опыт зарубежных стран по стимулированию производства сельскохозяйственной продукции и перспективы внедрения в Узбекистан.....	442
Холиков Сулаймон Уткир угли	
Xo'jalik yurituvchi subyektlarda strategik boshqaruv hisobini tashkil qilishning uslubiy jihatlarlari.....	447
Pardayeva Shahnoza Abdinabiyevna	
O'zbekiston Respublikasida kichik biznes va xususiy tadbirkorlik faoliyatini moliyalashtirishni statistik tahlili.....	452
Sayfullayev Siddik Nosirovich	
Sug'urta tashkilotining innovatsion risklarini baholash.....	457
Sattorov Shoxrux Maxmudjon o'g'li	

Kapital bozori rivojlanishining zamonaviy tendensiyalari	462
Turdiyeva Uzayda Omirbayevna	
Адаптивный искусственный интеллект в управлении человеческими ресурсами.....	469
Хайдарова Малика Шокирджановна	
Oliy ta'lim muassasalarida moliyaviy mablag'lardan samarali foydalanishga xizmat qiluvchi zamonaviy va istiqbolga mo'ljallangan huquqiy asoslarning yaratilganligi to'g'risida.....	478
Xayriddinov Shuxrat Botirovich	
Investitsiya loyihalariga ta'sir qiluvchi risklarni sifat jihatdan baholash usullarining o'ziga xos xususiyatlari	482
Shaislamova Nargiza Kabilovna	
Tijorat banklari tomonidan investitsion loyihalarni kreditlash tartib va ularni takomillashtirish yo'llari	491
Yunusova Ozoda Anvarjon qizi	
Hududlar iqtisodiy xavfsizligini ta'minlashda soliq salohiyatini oshirishning nazariy jihatlarini	498
E. N. Raximov	
Konsolidatsiyalashgan moliyaviy hisobot tuzishning zarurligi.....	504
Avazov Ilxom Ravshanovich	
Inson resurslarini boshqarishning innovatsion usullarini joriy etish vositalarini ishlab chiqish.....	509
Djuraeva Guzal Shavkatovna	
Agrar soha korxonalarining moliyaviy qo'llab-quvvatlash tizimini takomillashtirish.....	513
Erkinxojiyev Ismoiljon Ikromjon o'g'li	
Korporativ qimmatli qog'ozlar asosida korxonalarni moliyalashtirishning ilg'or xorij tajribalari.....	517
Igitov Jurabek Kuzibekovich	
The impact of corporate governance on firm performance and financial stability	524
Muhammadyor Yunusov	
Mintaqalarda kamq'allik darajasini pasaytirish va xorij tajribasidan foydalanish yo'llari.....	537
Musulmonova Shahlo Nasriddinovna	
Makroiqtisodiy barqarorlikni mustahkamlash soliq ma'muriyatchiligini samarali tashkil etish yo'llari	541
Mutalova Dilorom Maxamadjanovna, Kenjaboyeva Nigina	
Iqtisodiy savodxonlik hamda tadbirkorlik qobiliyati o'rtasidagi to'g'ri nisbatdagi bog'liqlik munosabatining fundamental asoslari.....	544
Tuxtayeva Muyassar Shovkat qizi	
Korxonalarining bankrotlik riskini baholashning xalqaro modellari.....	550
Umarova Hulkar Umidulloyevna	
O'zbekistonda korxona boshqaruvida kadrlar salohiyatidan foydalanish amaliyotini rivojlantirishning xorij tajribasi	555
Do'stova Aziza Qahramonovna	
Raqamli iqtisodiyot sharoitida boshqaruv tizimining xususiyatlari.....	559
Iroda Majidova	
Ziyorat turizmini rivojlantirishning muhim xususiyatlari	565
Mirzayev Qulmamat Jonuzoqovich, Shukurov Tohirjon Izzatullo o'g'li	
Qandolat mahsulotlari bozorida marketing tadqiqotlarini asosiy yo'nalishlari	569
Tuychiyeva Vasila Faxriddin qizi	
"Зелёная экономика" как фактор повышения экономического роста страны.....	573
Тураева Адиба Икрамовна	
Oilada sarf-xarajatlar samarasiga erishishning muhimligi.....	580
Xasanov Rustam Rabimovich	
Aholi farovonlik darajasidagi farqlarni tartiblash yo'nalishlari.....	583
Xasanov Rustam Rabimovich, Turdiyev Zoxidjon Rustamovich	
Совершенствование оценки стоимости объектов недвижимости в Узбекистане на основе зарубежного опыта.....	588
Хомитов К. З., Халилова Л. Ш.	
Mamlakatimizda qishloq xo'jaligida kooperatsiya munosabatlarini rivojlantirishda xorij tajribalaridan foydalanishning ahamiyati.....	594
Choriyeva Nigina Kaxramonovna	
Davlat xaridlari tizimini takomillashtirish yo'llari	598
Alimbayeva Sevara Alimbayevna	
Yengil sanoatni rivojlanishida Germaniya tajribasi.....	601
F. Jumaniyazova, G'ulomov Ibroxim Rustam o'g'li	
The efficiency of usage of Islamic finance instruments in security market.....	607
Khasanov Umarbek Begmat ugli	
Tadbirkorlik subyektlari eksportini rivojlantirishda raqamli platformalardan foydalanishning xorijiy tajribalari va ulardan foydalanish yo'llari.....	613
Mamasoatov Dilshod Ravshanovich	
O'zbekistonda kichik biznes va xususiy tadbirkorlik subyektlarini tashkil qilinishining hozirgi holati va muammolari	621
Nutfulloev Tolib G'olib o'g'li	

Mehnat bozorida raqamli texnologiyalardan foydalanish metodologiyasini takomillashtirish	627
Maxammadiyev M. M.	
Ishlab chiqarishni modernizatsiya qilish sharoitida mahsulot tannarxini optimallashtirish asoslari.....	632
Narzullayeva Gulchehra Salimovna	
Elektron pullarni rivojlantirish yo'llari	636
Rustamov Maqsud Suvonqulovich, Egamberganov Mirzabek Odilbek o'g'li	
Загрязнение окружающей среды в Узбекистане: проблемы, причины и пути решения	644
Ишонкулова Феруза Асатовна, Шукуров Тимур Умидович	
Raqamli iqtisodiyot sharoitida tijorat banklarini transformatsiyalash modeli orqali takomillashtirish	649
Norov Akmal Ruzimamatovich, Norova Nozima Nabiyeuna	
Land Tax Received From Individuals and its Share in the Budget of the Republic of Uzbekistan	656
Hakimov Feruz Khurshid ugli	
O'zbekistonda "yashil" iqtisodiyot va iqlim o'zgarishi bilan bog'liq xarajatlar tahlili	659
Isaxonova Ruxshona Muzaffar qizi, Sharapova Mashxura Azadovna	
Qurilish xizmatlari ma'lumotlar tizimini takomillashtirish imkoniyatlari	665
Nurfayziyev Zayniddin Boymurodovich, Nurfayziyev Elyor Zayniddinovich	
Ipotekali kreditlashni rivojlantirishning xorijiy davlatlar tajribasi va uni O'zbekistonda tatbiq etish yo'llari	670
Turdiyev Shaxriddin Erxonovich	
Suv resurslaridan foydalanishda xorij tajribalari	675
Berdiyev Anvar Abdivaliyevich	
Auditda yetarli va mos dalillarni to'plash tartibi	681
Meliyev Isroil Ismoilovich	
"Yashil" iqtisodiyot konsepsiyasining shakllanishi va rivojlanishi	686
Urunbayev Saparbek Samatovich	
Uy-joy fondini boshqarish samaradorligini oshirishning ustuvor yo'nalishlari.....	692
Xolmuradov Raxmatilla Ne'matillaevich	
O'zbekiston mahsulotlarining tashqi bozordagi raqobatbardoshligi xususiyatlari va onlayn platformalar.....	699
Baymuradov Shoxrux Maxmudovich	
Factors affecting investment attractiveness in the global investment landscape.....	704
Otaboev Akhmed Makhsubek o'g'li, Juliana Juliana, Fazliddin Nasriddinov	
Xalqaro migratsiyaning O'zbekiston mehnat bozori va inson kapitaliga ta'siri.....	709
Tilabova Kumush Farhod qizi	
Анализ и оценка естественного освещения помещений образовательных учреждений.....	714
Пирмухамедова Шахноза	
Актуальные вопросы укрепления доверия населения к банковской системы Республики Узбекистан.....	719
Рузибоева Нилуфар Тулкин кизи	
Методические подходы к формированию механизмов стратегического управления развитием химической отрасли.....	725
Бибутова Шахло Саъдуллаевна	
Iqtisodiyotni rivojlantirishda erkin iqtisodiy zonalarni tashkil etishning afzalliklari va muammolari	730
Axmedova Dilbar Buronovna	
Natijaga yo'naltirilgan budjetlashtirishda sog'liqni saqlash muassasalarini moliyalashtirishning mohiyati.....	734
Ishmanova Diana Nurmatovna	
Oziq-ovqat sanoatini tashkiliy-iqtisodiy jihatdan rivojlanti-rishning nazariy asoslari	737
Muxtorova Madina Azamat qizi	
Ipoteka kreditlari sohasidagi islohotlar va kelajakdagi istiqbollar	741
A'zamxo'jayeva Nihola Sulaymon qizi	
Sanoat ishlab chiqarish tizimining investitsion xususiyatlari	746
Yodgorova Xalima To'liqinova	
Budjet ijrosini samarali ta'minlashda davlat xaridlarining ahamiyati.....	752
Sholdarov Dilshod Azimiddin o'g'li, Fayzullayeva Zilola Ravshanovna	
Aholi sog'ligi – milliy boylikning tarkibi va jamiyat taraqqiyotining muhim shartidir.....	763
Djumabayeva Shaira Xalillayevna	
Moliyaviy hisobotlarning xalqaro standartlari: hisob siyosati.....	769
Rizayev Nurbek Kodirovich, Mamatova Charos Shavkiddinova	
Milliy iqtisodiyotni rivojlantirishda investitsion muhitning o'rni	778
Valiyeva Sayyora Xushbaqovna	
Davlat ishtirokidagi korxonalarda korporativ ijtimoiy mas'uliyat ("Rossiya temir yo'llari" OAJ misolida).....	784
Xidirova Marg'uba Rustamovna, Saidqulov Avazbek Botirqul o'g'li	
Raqamli transformatsiyaning O'zbekistonning investitsion jozibadorligiga ta'siri.....	790
Saitkamolov Muxammadxo'ja Sobirxo'ja o'g'li, Markabayeva Jansaya Aybek qizi	
Trade Marketing in the Era of Social Media: Strategies for Attracting and Retaining Customers Through Social Media Platforms.....	795
Mamatkulova Shoira Jalolovna	

Mamlakatimiz to'qimachilik tarmog'ining zamonaviy holati va tendensiyalari.....	800
Azizxon Tillyaxodjayev	
Physical Activity and Education, Trends in the Sports Industry	807
Axtamov Djamshed Baxromovich	
Davlat moliyaviy nazoratining amalga oshirishning metodologik masalalari.....	812
Hakimov Nodir Nazarovich	
Avtomobil yo'llari tizimidagi tashkilotlarda buxgalteriya hisobi va ichki nazorat tizimini tashkil qilishning o'ziga xos jihatlari	818
Abduraxmanov Ramazon Abdullayevich	
Inson kapitali indeksini oshirishda ta'lim tizimini rivojlantirish yo'nalishlari	826
Akhmadaliev Nikholakhon	
Global iqtisodiyot sharoitida bank inqirozlarining kelib chiqish sabablari va ularni boshqarish yo'nalishlari	829
To'xtayeva Umida Shamsiddin qizi	
Усовершенствование практики управления инфляцией на примере зарубежного опыта.....	833
Нишанбаева Наргиза Бохадировна	
Sud-buxgalteriya ekspertizasini tayinlashning tashkiliy-huquqiy ta'minoti.....	837
Darvishov Sarvarbek Rustamovich	
Mudofaa majmui va huquq muhofaza qilish organlari muassasalari, tashkilotlari g'azna ijrosi	845
Fayzullayeva Zilola Ravshanovna	
The Concept and Theoretical Foundations of Marketing Strategy in Regional Development.....	851
Diyorakhon Ibragimovna Kholmurotova	
Umumta'lim maktablarini moliyalashtirishning o'ziga xos xususiyatlari	857
Turayev Ochil Yarashevich	
15-sonli MHXS asosida bitim narxini aniqlash	861
Toshpo'latova Munisabonu Ibrohim qizi	
Issqlik ta'minoti xizmatlarini ko'rsatish samaradorligi va sifatini baholash ko'rsatkichlari tizimi	865
Abdulaziz Abdumominovich Matro'ziyev	
The Role of Local Budgets in Tax Policy	869
Mukaddasova Gavxarxon Nodirxonovna	
Korporativ boshqaruv mexanizmlarini takomillashtirish negizida innovatsion muhitni shakllantirish asoslari	873
Bobobekov Ergash Abdumalikovich	
Fermer xo'jaliklari samarali faoliyatining asosiy statistik ko'rsatkichlari va ularning tahlili	879
M. Sh. Axmedova	
O'zbekiston Respublikasida kambag'allikni qisqartirishning institutsional va huquqiy asoslari	884
Xudoyberdiyev Jamshid Juraboy o'g'li	
Global biznes muhitining korporativ boshqaruv tizimiga ta'siri.....	889
Egamberdiyev Shuxrat Satimbayevich	
Sug'urta faoliyatida anderrayting xizmatini takomillashtirish	893
Qarshiyev Daniyar Eshpulatovich, Rajabboyev Muzaffar Erkaboyevich	
Qozog'iston sug'urta bozori tahlili	898
Qarshiyev Daniyar Eshpulatovich, Djalilova Malika Shuxratovna	
Tashqi savdoni tashkil etish va tartibga solishda merkantilistlar g'oyalarining tutgan o'rni	903
Turayev Nurbek Muxammadovich	
Актуальные вопросы обеспечения экологической безопасности.....	911
Исроилов Боходир Ибрагимович, Хасанов Ойбек Мардонович	
Qo'shilgan qiymat solig'ini budjetdan qaytarish tartibini takomillashtirish	915
Qurbonov Muxiddin Abdullayevich	
Aholini qishloq xo'jaligi mahsulotlari bilan ta'minlash samaradorligini oshirish yo'nalishlari.....	919
Ochilova Maftuna Toshpulat qizi	
Fermer xo'jaliklari samarali faoliyatini tashkil etishning asosiy omillari	924
M. Sh. Axmedova	
Bank xizmatlarini shakllantirish bo'yicha xorijiy ilg'or davlatlar tajribasi.....	928
Ergashev Azizxon Avaxon o'g'li	
Ikkiyoqlama soliqqa tortish munosabatlarini tartibga solishga oid ilmiy-nazariy qarashlar	933
Rajapov Shuxrat Zaripbayevich	
Как достичь высоких показателей устойчивости и избежать гринвошинг или роль ESG отчетности в достижении ЦУР в Узбекистане	939
Салахутдинова Юлдуз Голибовна	
Moliyaviy firibgarliklarga qarshi kurashishda raqamli texnologiyalardan foydalanish imkoniyatlari.....	944
Gadaev Ismat Yadgarovich	
Блокчейн-технология и информационная безопасность в цифровой экономике Узбекистана.....	947
Кадилов Алишер Исмаилович	
O'zbekiston Respublikasining agrar siyosati va uni takomillashtirish yo'llari.....	951
Ibrohimov Boburmirzo Baxtiyor o'g'li, Tursunov Abdulxamid G'afurjon o'g'li	

Soliq imtiyozlari ma'muriyatchiligining amaldagi holati tahlili.....	956
Nurmatov Sherzod Rustamovich	
Issiqlik ta'minoti xizmatlari sifatiga ta'sir etuvchi omillar va ularni baholash	964
Abdulaziz Abdumo'minovich Matro'ziyev	
The Use of Modern Management Methods in the Management of Housing Stock in the Digital Economy Conditions	968
Mamanazarov Oybek Shomurodovich, Inoyatova Durdona Shoxaydarovna	
O'zbekistonda raqamli iqtisodiyotni rivojlantirishda yoshlarning roli	974
Beknazarov Bekzod Baxtiyor o'g'li	
Korxonalarda innovatsion jarayonlarni samarali tashkil etish yo'nalishlari	979
Gafurova Umida Fatixovna	
Davlat boshqaruvi tizimi va hududiy rivojlanish o'rtasidagi munosabatlar	984
Tolibjon Qazaqov Sharifjon o'g'li	
Sanoat korxonalarining strategik iqtisodiy xavfsizligini ta'minlash	988
Uktamov Xusniddin Faxriddinovich	
Tijorat banklarida mijozlarga yo'naltirilgan marketing strategiyalaridan foydalanish samaradorligi	992
Maxamadjanov Akbar Maxamadaliyevich	
Tadbirkorlik muhiti tahlili va uni davlat tomonidan tartibga solish shart-sharoitlari	997
S. T. Toshaliyeva, A. M. Abduraxmonov	
Учет поступления и списания с учета основных средств в бюджетных организациях	1002
Абдуллаева Нилуфар Джавдат кизи	
Tijorat banklarida kredit operatsiyalari hisobini takomillashtirish	1007
Sa'dullayeva Asalxon Muzaffarovna	
Davlat budjetining soliqsiz daromadlari shakllanishini takomillashtirish yo'llar	1010
O'ktamova Nargiza Narzulla qizi	
Sog'liqni saqlash tizimini davlat tomonidan moliyalashtirishning zaruriyati	1014
Meliyev Azimjon Murodullo o'g'li	
Oliy ta'lim tashkilotlari faoliyatini boshqarishda ichki audit xizmatining zarurligi	1019
Shaymatova Nargiza Ashurovna	
Hududlarda inklyuziv iqtisodiy o'sishni ta'minlashning nazariy asoslari	1024
Tangriberdiyev Sulaymon Kamiljonovich	
Tadbirkorlikni rivojlantirish va davlat tomonidan qo'llab-quvvatlashni tashkil etishning nazariy va uslubiy tamoyillari	1030
Farxodjon Inamov	
Xitoy iqtisodiyotidagi to'g'ridan to'g'ri xorijiy investitsiyalarga ta'sir etuvchi omillar	1037
Turdiqulov Farrux Ravshanjon o'g'li	
Экономический механизм государственного регулирования транспортной системы	1043
Саримсакова Малохат Хикматуллаевна	
Kambag'allikni qisqartirish – aholi turmush farovonligini ta'minlashning muhim omili	1046
Usmanov Baxodir Baxtiyorovich	

KAMBAG'ALLIKNI QISQARTIRISH – AHOLI TURMUSH FAROVONLIGINI TA'MINLASHNING MUHIM OMILI

Usmanov Baxodir Baxtiyorovich

“UzAssets” AJ boshqarma boshlig'i

Annotatsiya: Maqolada aholining turmush farovonligi va uni ta'minlash orqali kambag'allikni qisqartirishning o'ziga xos xususiyatlari tahlil etilgan. Xorijiy olimlarning qarashlari va ilmiy xulosalari tizimlashtirilgan. Tadqiqotlar asosida kambag'allikni qisqartirish orqali aholi turmush farovonligini ta'minlash bo'yicha ilmiy taklif va xulosalar ishlab chiqilgan.

Kalit so'zlar: kambag'allik, turmush farovonligi, ijtimoiy himoya, ijtimoiy siyosat, ta'lim va sog'liqni saqlash.

Abstract: The article analyzes the well-being of the population and the specific features of reducing poverty by ensuring it. The views and scientific conclusions of foreign scientists are systematized. Based on the research, scientific proposals and conclusions have been developed to ensure the well-being of the population by reducing poverty.

Key words: poverty, welfare, social protection, social policy, education and health.

Аннотация: В статье анализируется благосостояние населения и особенности снижения бедности путем его обеспечения. Систематизированы взгляды и научные выводы зарубежных учёных. На основе исследований разработаны научные предложения и выводы по обеспечению благосостояния населения за счет снижения уровня бедности.

Ключевые слова: бедность, благосостояние, социальная защита, социальная политика, образование и здравоохранение.

KIRISH

Kambag'allik kategoriyasi aholining minimal iste'mol talablarini mustaqil bajara olmasligi bilan yuzaga chiqadi. Hozirgi kunda ko'plab mamlakatlarda minimal iste'mol talablari turli miqyosda o'rnatilgan bo'lib, ularning tarkibiy bo'g'inlari o'zaro farqlanishini ta'kidlash lozim. Umuman olganda, minimal iste'mol xarajatlarini aniqlash va uni baholash mamlakatlarda hukumatlar tomonidan o'rnatiladi. Shuningdek, xalqaro tashkilotlar tomonidan ham tavsiyaviy xarakterdagi ko'rsatkichlarni ishlab chiqishgan. Bu borada, kambag'allikni aniqlash o'zaro uyg'un jarayon sifatida amalga oshiriladi.

Fikrimizcha, kambag'allikni aniqlashga nisbatan yondashuvni minimal iste'mol me'yori metodlaridan foydalangan tarzda amalga oshirilishi turmush farovonligini ta'minlashning minimal chizig'ini aks ettirib beradi. Shu boisdan, kambag'allikni aniqlashda moddiy va nomoddiy omillarga ajratib aniqlanishida turmush farovonligiga nisbatan yondashuvning ikki jihati vujudga keladi. Shu nuqtayi nazardan, aholi turmush farovonligini ta'minlashda kambag'allikni qisqartirish muhim ahamiyat kasb etadi.

Tadqiqotimizning oldingi qismlarida ta'kidlab o'tganimizdek, inson kapitali yoki taraqqiyoti indeksi turmush farovonligini ta'minlovchi asosiy ko'rsatkichlardan biri ekanligini ta'kidlab o'tdik. Ushbu kategorianing vujudga kelishida iqtisodiy omillardan tashqari noiqtisodiy omillarning ham shakllanganligi kambag'allikni baholashga nisbatan yondashuvlarni takomillashtirishni taqozo etmoqda. Masalan, ko'plab rivojlangan mamlakatlarda aholi turmush farovonligini ta'minlash ko'rsatkichlari ichida ish vaqtining haftalik yuklamasi 5 kundan 4 kunga qisqarayotganligi ham inobatga olinishi boshlanganligi turmush farovonligini baholash metodologiyasi dogma xususiyatga ega emasligini anglatadi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR TAHLILI

Oksford universiteti professori Meri Dali va Qirol Meri universiteti professori Paul Koupland o'zining tadqiqotlarida Yevroap mamlakatlarining kambag'allikka qarshi ijtimoiy siyosatini tahlil etishga harakat qilishadi ^[1]. Ularning fikricha, mamlakatda o'rtcha daromadning 60 foizidan kam daromad topuvchilarni kambag'allik xavfi

ostida ekanligini qayd etish lozimligi ta'kidlanadi. Shuningdek, ijtimoiy kam ta'minlanganlik komponentlari sifatida ijara haqi (kommunal xizmatlar) uchun to'lash, uyni isita olish, favqulodda xarajatlarni qoplay olish, ikki kundan birida go'sht, baliq yoki boshqa oqsilli mahsulotlarni iste'mol qilish, yilda bir marta uydan uzoqda dam olish imkoniyati, avtomobilga ega bo'lish, kir yuvish mashinasiga ega bo'lish, rangli televizorga ega bo'lish va telefonga ega bo'lishning to'qqiz turidan to'rttasiga ega bo'lmaslik hayot farovonligini past ekanligini ko'rsatadi, degan ilmiy xulosani beradi.

Qayd etish lozimki, aholining nominal o'lchov mezonlarida ham kambag'allikni qisqartirish turmush farovonligini ta'minlashda asosiy omil bo'lib hisoblanadi. Bunda yuqori va kam daromadli aholi qatlami o'rtasidagi farqni qisqartirishga e'tiborni qaratadi. Bu esa, davlat soliq undirishda ko'proq daromadli aholiga e'tibor qaratishi lozim, degan fenomen shakllanadi. Biroq, ushbu fenomenni amalga oshirishda soliq siyosatini takomillashtirish muammosi vujudga keladi. Shu nuqtayi nazardan, daromadlar tengsizligini kamaytirishga qaratilgan chora-tadbirlarni ham amalga oshirish dolzarblik kasb etadi.

Birlashgan millatlar tashkilotining 2015–2030-yillarda barqaror rivojlanish 17 maqsadining bir nechta ko'rsatkichlari aynan aholi turmush farovonligini ta'minlash bilan bog'liq jihatlarni o'zida aks ettirib beradi. Jumladan, birinchi maqsad kambag'allikni qisqartirish bo'lsa, yana bir nechta ochlikni tugatish, ta'lim, sog'liqni saqlash va toza ichimlik suvi bilan ta'minlash kabi omillarni qamrab olishi nazarda tutilgan. Umuman olganda, aholi turmush farovonligini ta'minlashda yuqorida ta'kidlab o'tgan ko'rsatkichlar alohida o'rin tutsada, biz tadqiqotimizning ushbu qismida kambag'allikni qisqartirish nuqtayi nazaridan yondashuvni amalga oshiramiz.

Bizningcha, aholi farovonligini ta'minlashda kambag'allikni qisqartirish borasidagi yondashuvimizni ishlab chiqishda aholi daromadlari va uning tengsizligini kamaytirish, fiskal siyosatda aholi daromadlarini barqarorlashtirish yo'nalishlari kabi jihatlarga e'tiborni qaratishimiz maqsadga muvofiq hisoblanadi.

Kembridj universiteti professori X.Dalton 1920-yilda e'lon qilgan maqolasida daromadlar tengsizligini baholashga nisbatan ilmiy yondashuvlarni bayon etib beradi [2]. Uning fikricha, iqtisodiy farovonlik nuqtayi nazaridan tengsizlik aniqlanganda daromadlarga asoslanish zarurligini ta'kidlab o'tadi. Bu esa, daromad va iqtisodiy farovonlik o'rtasida uzviy bog'liqlik yuqoriligini ko'rsatishini asoslashga harakat kiladi. Daromad va iqtisodiy farovonlik o'rtasida to'g'ri proporsional bog'liqlik mavjudligi asoslab beradi. Uning tadqiqotlarida daromad asosiy mezon sifatida olinadi.

O'tgan asrning 70-yillaridan boshlab iqtisodiy tengsizlikka nisbatan ilmiy yondashuvlar ishlab chiqilishi boshlandi. Jumladan, Kembridj universiteti yana bir professori A.Atkinson 1970-yilda daromadlarga asoslangan holda ijtimoiy farovonlikni baholashga harakat kiladi [3]. U jisimiy shaxslar daromadining taqsimotini soliq to'laguncha va to'lagandan so'nggi holatida qanday bo'lishiga e'tibor qaratishni taklif etadi. Daromadlarning taqsimoti teng bo'lgan holda ijtimoiy farovonlik ta'minlangan deb hisoblaydi. Daromadlar tengsizligini ta'minlashda soliq siyosati orqali ta'sir ko'rsatish va uni qayta taqsimlash funksiyasidan foydalangan holda amalga oshirishni tavsiya etadi.

Illinois universiteti professori A.Ayner va A.Xeyns 1967-yilda daromadlar tengsizligi borasidagi tadqiqotlarni amalga oshirishadi [4]. Ularning fikricha, daromadlarni soliqlar yordamida progressiv stavkani qo'llagan holda barqaror taqsimotiga erishish mumkinligini ijobiy baholashadi. Biroq, ushbu progressiv stavka xodimlarning mehnatga ishtiyoqini kamaytirishiga olib kelsa yalpi daromad ko'lamini pasayishi vujudga kelishini ko'rsatib berishadi.

Fikrimizcha, aholi turmush farovonligini ta'minlashga qaratilgan tadqiqotlarda dastlab daromadlar tengsizligi borasidagi ilmiy yondashuvlar shakllangan. Ushbu tendensiyalarning rivojlanishi ijtimoiy davlat kategoriyasini vujudga kelishiga o'zining ta'sirini ko'rsatgan. Daromadlarning teng taqsimlanishiga erishish ijtimoiy-iqtisodiy turmush farovonligini ta'minlashga xizmat qiladi, degan dastlabki ilmiy xulosalar asoslangan.

Bizningcha, XXI asrga kelib axborot texnologiyalarining rivojlanishi, kambag'allik kategoriyasiga nisbatan yondashuvlarning rivojlanishi natijasida daromadlar tengsizligi to'liq ko'rsatkich maqomiga ega bo'lmasligi mumkinligini ko'rsatib bermoqda. Shu boisdan, kambag'allik kategoriyasini qisqartirishda daromadlar tengsizligiga olib keluvchi omillar bilan birga, davlatning ijtimoiy himoya dasturlarini takomillashtirish zarurati vujudga kelmoqda.

Shu jihatdan kambag'allikni aniqlashga nisbatan ham yondashuvlar rivojlana boshladi. Jumladan, professor A.Sen (Nobel mukofoti sovrindori) 1976-yilda kambag'allikni aniqlashga qaratilgan mezonlarni taklif eta boshlaydi [5]. Xususan, daromadlar taqsimotida o'rtachadan past miqdorga ega bo'lgan aholi qatlamini kambag'allik chegarasida ekanligini isbotlab ko'rsatib beradi. Uning fikricha, yetarli darajada daromadlarga va iste'mol xarajatlarga ega bo'lmaslik jamiyatda kambag'allar qatlamini shakllantirib berishi ta'kidlab o'tiladi.

Ta'kidlash lozimki, kambag'allik darajasida istiqomat qiladigan oilalarni daromadlar bilan ta'minlash bir jihatdan muhim bo'lsa, boshqa jihatdan ularning farzandlarini kelajakdagi ehtimoliy kambag'allikka tushib qolishidan himoya qilish muhim hisoblanadi. Yoshlarning maktabda ta'lim olishi va ularning natijalari ularning mehnat bozoridagi raqobatbardoshligiga ta'sir ko'rsatadi. Bu esa kambag'allik riskining vujudga kelishi nati-

jasida o'rta va uzoq muddatli davrda kambag'allikni baholashni taqozo etadi. O'z navbatida, aholi turmush farovonligini ta'minlashning o'rta (yoki qisqa) va uzoq muddatli davrlarda bo'lish zaruratini aks ettirib beradi.

Shundan kelib chiqib, oilaning daromadlarini tartibga solishda farzandlarning kambag'allikka riskini inobatga olish ham maqsadga muvofiq hisoblanadi. Oila daromadlarini oshirishda davlat budjeti mablag'larining va o'z daromadlariga asoslanish alohida ahamiyat kasb etadi. Tadqiqotlarimiz asosida oilaning qisqa muddatli va uzoq muddatli daromadlari tarkibini tizimlashtirish va shu asosda kambag'allik riskini aniqlash mumkin bo'ladi, deb hisoblaymiz:

Qisqa muddatli daromadlari tarkibi muddatli mehnat bilan shug'ullanish (qishloq xo'jaligi ishlari), davlat budjeti tomonidan moliyalashtiriladigan ijtimoiy himoya dasturlari bo'yicha moddiy yordam olish kabilarni kiritish mumkin;

Uzoq muddatli daromadlar sirasiga o'rta yoki yuqori malaka talab etuvchi mehnatga haq to'lash asosidagi daromad, moliyaviy faoliyatdan daromadni shakllantirish kabi holatlarni keltirish mumkin.

Uzoq muddatli daromadlarga ega bo'lgan oilar va ularning farzandlari turmush farovonligi mezonlarida istiqomat qilishlarida murakkabliklar kam uchraydi. Buni xalqaro tajribadan ham ko'rish mumkin. Biroq, qisqa muddatli daromadga ega bo'lgan oilalar va ularning farzandlari kambag'allik riskiga uchrashi ehtimoli bir muncha yuqori hisoblanadi.

Shu boisdan, aholi daromadlari orqali kambag'allikni qisqartirish va aholi turmush farovonligini ta'minlashda birinchidan daromadlar taqsimoti, ikkinchidan muddati nuqtayi nazaridan yondashish dolzarblik kasb etadi, degan xulosaga kelish mumkin. Bu esa, daromadlar barqarorligiga erishish aholi turmush farovonligini ta'minlashning asosiy omillaridan biri ekanligini o'zida aks ettirib beradi.

Umuman olganda, jahon tajribasida nisbiy va mutloq kambag'allik darajasi baholanadi. Mutloq kambag'allik belgilangan turmush farovonligini uchun minimal iste'mol xarajatlarini ta'minlay omashlik darajasi bilan aniqlanadi. Bunda, oldindan belgilangan kunlik daromad miqdoridan kam daromadga ega bo'lgan shaxs yoki oilalarning kambag'allik chegarasida ekanligini baholashga e'tibor qaratiladi.

Jahon banki 2017-yildagi sotib olish indeksi (purchasing power parities) asosida 2022-yil sentyabr oyidan boshlab bir kishiga kunlik daromad miqdorini kam daromadli mamlakatlar uchun 2,15 AQSH dollari sifatida bo'lishini tavsiya etdi. Bunda o'rtachadan kam daromadli mamlakatlar uchun 3,65 AQSH dollari, o'rtachadan yuqori daromadli mamlakatlar uchun esa 6,85 AQSH dollari tarzida taklif etildi. Mamlakatlarning o'rtacha daromad miqdoriga asoslangan holda mutloq kambag'allik miqyosini baholash mumkin bo'ladi. Masalan, O'zbekiston o'rtacha kam darodmali mamlakatlar sirasiga kirishini inobatga oladigan bo'lsak, bir kishi kunlik daromadlari miqdori 3,65 AQSH dollaridan kam bo'lmasligi lozim bo'ladi. Ushbu qiymat o'rtacha kunlik miqdori 45000 so'mga teng bo'lishini ta'kidlash lozim.

Nisbiy kambag'allik darajasi mamlakatdagi YAIM kishi boshiga o'rtacha miqdorining 60 foizidan kam bo'lmasligi kambag'allik nisbiy shaklda baholashga imkon beradi ^[6]. Xalqaro valyuta fondi ma'lumotlariga ko'ra ^[7], 2023-yil uchun O'zbekiston YAIM joriy narxlardagi hajmi kishi boshiga o'rtacha 2510 AQSH dollariga teng bo'lmoqda. Ushbu metod asosida baholaydigan bo'lsak, o'rtacha 1506 AQSH dollari miqdoridan kam daromadga ega bo'lgan shaxs kambag'allikning nisbiy ko'rsatkichidan kam daromadga ega bo'lmoqda, deb xulosa qilish mumkin.

Yuqorida keltirilgan raqamlar asosida O'zbekistondagi nisbiy va mutloq kambag'allikni solishtirsak quyidagi holat vujudga kelishi mumkin: Mutloq kambag'allik 3,65x365(kun) bo'lsa, bir yil 1332 AQSH dollariga teng bo'lsa, nisbiy kambag'allik 1506 AQSH dollariga teng bo'lishini kuzatish mumkin. Fikrimizcha, mamlakatimiz holatida bazis va joriy naxlarda hisoblanishi nuqtayi nazaridan nisbiy va mutloq kambag'allik moliya yili kesimida sezilarli farqlaishga ega bo'lmasligini ko'rish mumkin.

Ta'kidlab o'tganimizdek, qisqa va uzoq muddatli kambag'allik shakllarining nisbiy va mutloq daromadlarga asosan baholanishi aholi turmush farovonligini ta'minlashda kambag'allikni qisqartirish muhim ahamiyat kasb etishini aks ettirib beradi. Shu boisdan, mamlakatda daromadlar barqarorligini ta'minlash ham fiskal, ham taqsimot jihatidan tartibga solinishi lozim bo'ladi.

Bu borada, o'zbekistonlik olim va tadqiqotchilar tomonidan olib borilgan ilmiy izlanishlar natijasidagi ilmiy xulosa, yondashuvlarni ko'rib o'tsak. Prof. N.Jumayev va prof. D.Raxmonov o'zlarining maqolasida aholi turmush farovonligini ta'minlashda kambag'allik omilining savodsizlik asoslarini ko'rsatishga intilishadi. Shuningdek, ijtimoiy sohaning nobarqarorlashuvi aholi turmush farovonligini pasayishiga ta'sir etishini ta'kidlab, quyidagi holatlar unga sabab bo'lishini ko'rsatishadi ^[8]:

- sog'liqni saqlash tizimida davlat xarajatlarning, ayniqsa, birlamchi tibbiy xizmatlar taqdim etishda yetarli emasligi;
- maktabgacha ta'lim bilan qamrab olish qamrovi pastligi;

- maktab ta'limida o'quv muassasalaridan "rezina" kabi foydalanish bazaviy ta'limning natijadorligini tushirib yuborishi;
- oliy ta'limning qamrovi 10 foizga yetmasligi katta ulushga ega bo'lgan yoshlarning inson kapitali darajasini pasaytirishi;
- ilmiy tadqiqotlarga ajratilgan mablag'lar YAIMga nisbatan 0,25 foiz atrofida bo'lishi.

Prof. R.Hasanov o'zining maqolasida kambag'allik minimal iste'mol xarajatlari bilan ta'minlanganlik darajasi va uning daromadlar bilan qoplash mezonlariga e'tibor qaratadi. Shuningdek, aholi turmush farovonligini ta'minlashda quyidagi omillar muhim ekanligini ta'kidlab o'tadi:

- 1) mamlakatning iqtisodiy rivojlanganlik darajasi;
- 2) daromad topish imkoniyatlarining kengligi;
- 3) iqtisodiyot sohalarining erkin rivojlanganlik darajasi;
- 4) tashqi iqtisodiy faoliyatning erkinligi;
- 5) pul topish uchun huquqiy asoslarining yaratilganligi;
- 6) pulning qadrsizlanish darajasi;
- 7) mulkka egalik qilish va undan daromad topishda foydalanish kabi jihatlar shular jumlasiga kiradi ^[9].

Prof. M.Tursunxodjayev va prof. X.Abulkasimov aholi farovonligini ta'minlashda kambag'allik muammosini tadqiq etishadi. Ular "kambag'allik tuzog'i" kategoriyasiga urg'u berishadi. Ularning fikricha: "Kambag'allik tuzog'i" tasnifining o'ziga xosligi shundaki, unda ekologik xavf-xatarning ortib borishi, siyosiy beqarorlik va kambag'al mamlakatlarda istiqomat qilish, qishloq aholisining yetarlicha daromadga ega bo'lmasligi va ishsizlik, o'z vaqtida kasallikdan davolanmaslik, sifatsiz ta'lim natijasida yetarlicha bilimga ega bo'lmaslik hamda kasbhunar egallamaslikning kambag'allik darajasi ortishidagi ulushi ortmoqda" ^[10] deb ta'kidlab o'tishadi.

Fikrimizcha, aholi turmush farovonligini ta'minlashda kambag'allikni qisqartirish masalasi kun tartibidagi doimiy vazifa bo'lib qolmoqda. O'zbekistonlik olimlar aholi turmush farovonligini ta'minlashda turli nuqtayi nazardan yondashishgan. Ayrımlari ijtimoiy sohaning barqarorligi muhim ahamiyatga ega deb hisoblashsa, boshqa guruh olimlar daromadlar taqsimoti muhim ahamiyatga ega ekanligini ta'kidlab o'tishadi. Turmush farovonligiga nisbatan ko'rsatkichlarni shakllantirilishida sifat va miqdor jihatidan yondashuvlarni kuzatish mumkin. Masalan, daromadlarning barqaror taqsimoti miqdoriy baholashga asos bo'lsa, savodxonlik va sog'liq darajasining ijobiy tendensiyaga ega bo'lishi sifat jihatidan asos bo'lib xizmat qiladi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqotni amalga oshirishda nazariy qarashlarni tizimlashtiriladi. Ular empirik tadqiqotlarning nazariy xulosalarini qiyosiy baholashga imkon beruvchi metodlar asosida shakllantiriladi. Tadqiqotlar asosida nazariy-ilmiy xulosalar shakllantiriladi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Ijtimoiy sohaning nobarqaror natijadorligi ortidan ijtimoiy himoyaga bo'lgan ehtiyojning ortib borishi jahon tajribasidan ma'lum tendensiya hisoblanadi. Ushbu tendensiya esa, ijtimoiy soha (ta'lim va tibbiyot) xizmatlarning sifat jihatidan nobarqarorlashuvi miqdoriy o'zgarishlarga olib kelishini qayd etish lozim. Miqdoriy baholashda ijtimoiy himoya dasturlarining davlat budjetidan mablag'larga bo'lgan zaruratni keltirib chiqaradi. Natijada, kambag'allikning turli shakllari rivojlanishi va aholi turmush farovonligini ta'minlashning murakkablashishi vujudga keladi.

Yuqorida keltirilgan o'zbekistonlik olimlarning fikr va ilmiy xulosalarini umumlashtirib, turmush farovonligini sifat va miqdor jihatidan tizimlashtirish maqsadga muvofiq, deb hisoblaymiz.

Olib borilgan tadqiqotlar asosida kambag'allik va turmush farovonligini o'zaro bog'likligini baholashda quyidagi 1-jadvaldagi holatni keltirish mumkin.

Unda turmush farovonligi oqibati sifatida daromadlar barqarorligi olingan bo'lsada, sabab sifatida ijtimoiy siyosatning yo'nalishlari qayd etilgan. Daromadlar taqsimotida nuqtayi nazaridan uzoq va qisqa muddatli davrlarda bo'lishi kambag'allikning turli shakllarini keltirib chiqarishi mumkin ekan. Shu boisdan, mutloq kambag'allikni kamaytirish daromadlarni fiskal vositalar orqali taqsimoti orqali bartaraf etilsa, nisbiy kambag'allik insonlarni mehnat qilish imkoniyatlarini oshirishdan iborat bo'ladi (1.1-jadvalga qarang).

1-jadval: Aholi turmush farovonligi va kambag'allik miqyosining o'zaro nisbati

Aholi turmush farovonligi	Kambag'allik darajasi	
	Nisbiy kambag'allik	Mutloq kambag'allik
Uzoq muddatli daromad	Ijtimoiy soha (ta'lim va tibbiyot)ning barqaror ishlayotganligi va daromadlar tengsizligining sezilarli ekanligini aks ettiradi	Ijtimoiy soha barqaror natijadorligi va daromadlar tengsizligi kichikligini anglatadi
Qisqa muddatli daromad	Ijtimoiy sohaning nobarqaror natijadorligi, ijtimoiy himoyaga talabning ortishi	Ijtimoiy sohaning nobarqaror natijadorligi, ijtimoiy himoya tizimidagi taranglikning mavjudligi
Ta'minlash vositasi	Ijtimoiy soha va kasbga o'qitishni rivojlantirish	Jismoniy shaxslar uchun soliq siyosatini takomillashtirish

Manba: Tadqiqotchi tomonidan izlanishlar natijasida ishlab chiqilgan.

Bizningcha, uzoq muddatli daromadlarni tartibga solishni Jini koeffitsiyentini baholash orqali amalga oshirish mumkin, deb hisoblaymiz. Bu esa fiskal instrumentlar orqali optimallashtirish mumkin, deb o'ylaymiz. Shu nuqtayi nazardan, nisbiy kambag'allik kategoriyasini kamaytirishga erishish mumkin bo'ladi. Mutloq kambag'allik kategoriyasiga qarshi kurashda esa, davlatning ijtimoiy himoya dasturi amalga oshirilishi muhim hisoblanadi.

Prof. K.Axmedjanov va tadqiqotchi F.Zayniyev o'zining tadqiqotlarida aholi daromadlari tengsizligini tartibga solishda fiskal instrumentlardan samarali foydalanish yuzasidan ilmiy xulosalarni asoslashga harakat kiladi. Ularning fikricha, jismoniy shaxslarning joriy daromad solig'i kam daromadga ega bo'lgan aholi qatlamining jamg'arish imkoniyatini oshirgan bo'lsada va tengsizlikka sezilarli ta'sir etganligini qayd etib o'tishadi. Jumladan, ular bu borada quyidagi ilmiy xulosani keltirishadi: jismoniy shaxslardan olinadigan daromad solig'i bo'yicha daromad oluvchi aholining iste'mol xarajatlarini yaxshilash, ular zimmasidagi soliq yukini pasaytirish va pirovard natijada daromadlarni soliqqa tortishda ijtimoiy adolatlilik tamoyiliga rioya qilish maqsadida soliqqa tortilmaydigan minimumni joriy qilish maqsadga muvofiq ^[11].

Tadqiqotchi G'.Ro'ziyev o'zining maqolasida aholining minimal daromadiga soliq solmaslik borasidagi xulosalarni keltirib o'tadi. Uning fikricha, Soliq kodeksiga jismoniy shaxslar daromadlarini soliqqa tortishda "soliqqa tortilmaydigan minimum" (yoki "soliq solinmaydigan minimum" tushunchasini kiritish, hech bo'lmaganda uning miqdori mehnatga haq to'lashning eng kam miqdoriga teng bo'lishi maqsadga muvofiq bo'ladi, degan ilmiy xulosani asoslashga harakat kiladi ^[12].

Fikrimizcha, aholi daromadlarining tengsizligini ortib borishi nisbiy kambag'allik darajasini vujudga kelishiga zamin hozirlashi mumkin ekan. Bu esa, turmush farovonligiga salbiy ta'sir etadi. Shu boisdan, kam daromadli aholi qatlamining daromadlari barqarorligi va sotib olish qobiliyatini oshirib borishda fiskal siyosat vositalaridan oqilona foydalanish maqsadga muvofiq hisoblanadi.

Kam daromadli aholi qatlami turmush farovonligini ta'minlashda daromadlarni soliqqa tortish tizimini tahlil etish lozim bo'ladi. Bunda aholi daromadlarining iste'mol, jamg'arish va investitsiya bosqichlariga ajratgan holda amalga oshirish maqsadga muvofiq. Yuqoridagi tadqiqotlardan ko'rinadiki, daromadlarning barcha hajmi uchun bir xilda soliq stavkasining belgilanganligi daromadning nafliligini ijobiy bo'lishiga yordam bermayapti. Boshqacha aytganda, kam daromad oluvchilar va yuqori daromad oluvchilar o'rtasidagi nisbat soliq to'lashdan oldin va keyin o'zgarmayapti. Bu yerda fiskal siyosatning daromadlarni taqsimlash masalasidagi ta'siri sezilarli ahamiyatga ega bo'lmayapti.

Masalan, jismoniy shaxslarning daromad solig'i O'zbekiston Respublikasi Soliq kodeksida (381-modda) 12 foiz etib belgilangan. Shuningdek, dividendlar va foizli to'lovlardan esa 5 foiz hajmida soliq undirilishi belgilab berilgan. Ma'lumki, kam daromadli aholi qatlamida dividend va foizli to'lovlarning mavjud bo'lish ehtimoli mavjud emas. Shu boisdan, yuqori daromad egalari dividend shaklida daromad olishi bilan kam foizda soliq olayotganligini kuzatish mumkin.

Fikrimizcha, kam daromadli aholining mamlakatdagi o'rtacha daromaddan past daromadga ega bo'lishi jismoniy shaxslar daromadiga soliq solishning ta'sir doirasi kamligi bilan izohlash mumkin. Aholi daromadlari o'rtasidagi o'zaro nisbat o'zgarmasligi barcha uchun bir xil foiz stavkasi qo'llanishi bilan ifodalanadi. Bizningcha, nisbiy kambag'allik chegarasidagi aholining daromadlarini o'rtachadan past bo'lishini oldini olish maqsadida ular uchun soliq siyosatida ayrim o'zgarishlarni amalga oshirish maqsadga muvofi hisoblanadi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Bizningcha, kam daromadli aholining ijtimoiy xizmatlarni qo'shimcha sotib olish bilan bog'liq xarajatlari mos ravishda soliqlarni qaytarib berish uslubiyatini joriy etish muhim hisoblanadi. Bunda kam daromadli oilalarning farzandlarini qo'shimcha ijtimoiy xizmatlari maqomiga quyidagilarni kiritish:

- ta'lim kurslariga qatnashishlari uchun to'lagan to'lovlariga mos tarzda daromad solig'ini miqdorini qaytarib berish;
- qo'shimcha tibbiy emlanish bilan va boshqa bepul tibbiy xizmat tarkibiga kiruvchi xizmatlarni nodavlat tibbiyot muassasalarida sotib olish xarajatlari miqdoriga mos tarzda daromad solig'ini qaytarib berish. Bunda davlat tibbiyot muassasalarida bepul tibbiy xizmatlar ko'rsatilmagan sababli holatlar mavjud bo'lishini inobatga olish zarur bo'ladi.

Kam daromadli oilalar tomonidan qo'shimcha tibbiy xizmatlar uchun to'langan to'lovlarning yillik eng yuqori miqdorini belgilash bu boradagi moliyaviy spekulyatsiyalarning oldini olishga xizmat qiladi.

Ko'plab iqtisodchilar va olimlar kambag'allikni kamaytirish orqali aholi turmush farovonligini ta'minlashda mutloq kambag'allik kategoriyasiga e'tibor qaratishadi, deb o'ylaymiz. Buning asosiy sababi sifatida aholining kam daromadli qatlami asosiy tadqiqot obyektiga aylanib qolishi bilan izohlashamiz mumkin. Bu esa, mohiyatan mutloq kambag'allik kategoriyasi bilan uyg'un hisoblanadi. Shu boisdan, mutloq kambag'allikni qisqartirishda unga mos keluvchi o'zgarishlarni tanlab olish maqsadga muvofiq.

Mutloq kambag'allik chegarasida bo'lgan aholi qatlami ijtimoiy himoya dasturlari bilan qamrab olinishi zarur hisoblanadi. Buning sababi ijtimoiy soha xizmatlari amalga oshirilgan davrda ular bundan to'g'ri foydalanmaganligi yoki ijtimoiy soha xizmatlari sifatli va manzilli yetkazib berilmaganligi bilan ifodalanadi. Shuningdek, ularga yuqori malakani shakllantirib beruvchi kasblarni o'rgatish ham o'zining ijobiy natijaisni bermaydi. Shu boisdan, ularga o'rta malaka talab etuvchi kasblarni o'rgatishga qaratilgan metodlarni qo'llash lozim bo'ladi.

Ijtimoiy himoya dasturlari doirasida aholini moliyaviy qo'llab-quvvatlash qisqa muddatli yalpi iste'molni o'zida aks ettiradi. Bu esa, aholi turmush farovonligi ham qisqa muddatli mohiyatga ega bo'lib qolishini aks ettiradi.

Umuman xulosa qilib aytganda, aholi turmush farovonligini ta'minlashda kambag'allikni qisqartirish muhim rol o'ynar ekan. Farovonlikni ta'minlashda kambag'allikni guruhlariga ajratib olish va ularga uyg'un ravishda islohotlarni amalga oshirish zaruriy tendensiya hisoblanadi. Bunda daromadlarni qisqa va uzoq muddatli davrlarda bo'lishini tahlil etish va unga mos tarzda nisbiy va mutloq kambag'allikka qarshi ijtimoiy siyosatni ishlab chiqish dolzarblik kasb etadi. Bunda ijtimoiy siyosat va fiskal instrumentlar o'zaro uyg'unlikda foydalanish kambag'allikka qarshi kurashda ijobiy natija beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Copeland, P., & Daly, M. (2014). Poverty and social policy in Europe 2020: ungovernable and ungoverned. *Policy & Politics*, 42(3), 351–365. doi:10.1332/030557312x655503
2. Dalton, H. (1920). The Measurement of the Inequality of Incomes. *The Economic Journal*, 30(119), 348. doi:10.2307/2223525
3. Atkinson, A. B. (1970). On the measurement of inequality. *Journal of Economic Theory*, 2(3), 244–263. doi:10.1016/0022-0531(70)90039-6
4. Aigner, D. J., & Heins, A. J. (1967). A social welfare view of the measurement of income equality. *Review of Income and Wealth*, 13(1), 12–25. doi:10.1111/j.1475-4991.1967.tb00732.x
5. Sen, A. (1976). Poverty: An Ordinal Approach to Measurement. *Econometrica*, 44(2), 219–231. <https://doi.org/10.2307/1912718>
6. Relative Poverty vs. Absolute Poverty <https://endpoverty.org/relative-poverty-vs-absolute-poverty/#:~:text=which%20one%20resides.-,Absolute%20Poverty,cannot%20meet%20their%20basic%20needs.>
7. International Monetary Fund. GDP per capita, current prices, <https://www.imf.org/external/datamapper/NGDPDPC@WEO/KAZ/UZB/KGZ/TKM/TJK>
8. Jumayev N., Raxmonov D. Kambag'allik: Daromad tengsizligimi yoki ta'lim olishga e'tiborsizlik?//Xalq so'zi (onlayn) 25.06.2020 y. <https://xs.uz/uzkr/33676>
9. Hasanov R. Kambag'allik muammosi mohiyati va omillari//Iqtisodiyot: tahlillar va prognozlar. - №1(12), yanvar-mart. 2021 y. - B. 19-24. <https://imrs.uz/files/publications/ru/735061.pdf>
10. Tursunxodjayev M., Abulkasimov X., M.Ganiyev Innovatsion iqtisodiyotning shakllanish sharoitida aholi farovonligini oshirish va kambag'allikni qisqartirish yo'nalishlari//Iqtisod va moliya, - №4(164), 2023. - B. 2-7. DOI: 10.34920/elf/vol_2023_issue_4_1
11. Axmedjanov K.B., Zayniyev F.N. Aholi daromadlari va xarajatlari balansiga jismoniy shaxslar daromad solig'ining optimal ta'sirini ta'minlash yo'llari//Qo'Qon universiteti xabarnomasi ilmiy-elektron jurnali, 2023. -№1. - B. 91-96.
12. Ro'ziyev G.U. Aholi daromadlarini soliqqa tortishda soliqqa ortilmaydigan minimumni joriy etish masalalari//Iqtisodiy taraqqiyot va tahlil, 2023-yil, avgust. -№4. - B. 191-200.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>

Yashil

IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Xondamir Ismoilov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2024. № 3

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.

Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: [@iqtisodiyot_77](https://t.me/@iqtisodiyot_77)

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, [@iqtisodiyot_77](https://t.me/@iqtisodiyot_77) telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnalning ilmiyligi:

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali

O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi rayosatining 2023-yil 1-apreldagi 336/3-sonli qarori bilan ro'yxatdan o'tkazilgan.